

MILAN UHDE

ZÁZRAK V ČERNÉM DOMĚ

Režie | David Šiktanc

Dramaturgie | Martina Pokorná

Scéna | Jan Štěpánek

Kostýmy | Juliána Kvíčalová

Hudba | Michal Vejskal

Otec | Pavel Marek

Matka | Jarmila Šimčíková

Šárka, jejich dcera | Radmila Urbanová

Dušan, jejich syn | David Beneš

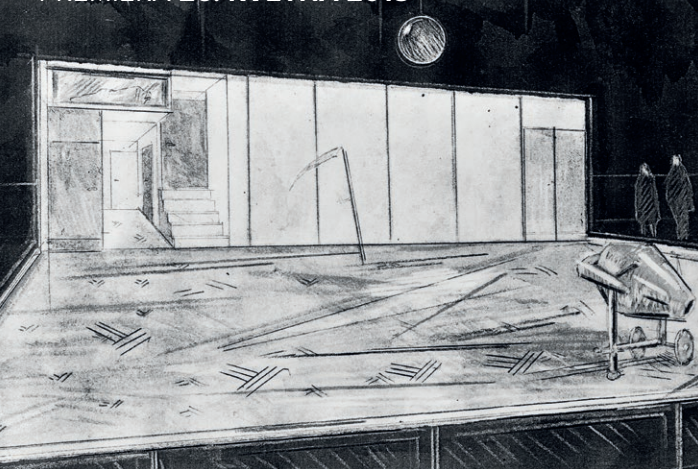
Viška, jeho žena | Vladimíra Vítová

Ivan, mladší syn Pompeových | Michal Švarc

Tatána, jeho žena | Pavla Janiššová

Soused | Jindřich Skopec

PREMIÉRA 26. KVĚTNA 2018

MILAN UHDE

NAROZEN
28. ČERVENCE 1936
V BRNĚ

Český spisovatel, dramatik, scénárista a politik. Jeho dětství v období Protektorátu Čechy a Morava ovlivnilo pronásledování matky kvůli židovskému původu i úmrtí prarodičů v koncentračním táboře. V Brně vychodil obecnou školu, gymnázium v Králově Poli a v roce 1958 absolvoval na brněnské filozofické fakultě obor čeština a ruština. V 50. letech jako většina národa věřil v ideály, propagované komunistickým režimem. V roce 1956 po průlomovém projevu N. S. Chruščova a po událostech v Maďarsku přišel pro Uhdeho zásadní zlom v myšlení a dalším směřování.

Plodná 60. léta strávil v redakci časopisu Host do domu, hojně publikoval a prosadil se i jako divadelní autor (*Král Vávra, Děvka z města Théby*). Po nesouhlasu se sovětskou okupací z roku 1968 byl Uhde prohlášen za nepřátelskou osobu. Zveřejněním článku v Rudém právu v roce 1972 se dostal na seznam zakázaných autorů a činnost Hosta do domu byla oficiálně zastavena. Až do revoluce v roce 1989 nesměl publikovat.

Jeho divadelní hry byly uváděny pod jmény jiných autorů zejména v Divadle na provázku (*Balada pro banditu, Profesionální žena, Pohádka máje*). Další jeho texty vycházely v samizdatu (*Pán plamínků, Velice tiché Ave, Zvěstování aneb Bedřichu, jsi anděl*) a spolupracoval také se zahraničními divadly a rozhlasovými stanicemi. Po roce 1989 se angažoval v politice, působil jako ministr kultury i předseda Poslanecké sněmovny. Do roku 2014 byl členem Rady České televize.

Milan Uhde je stále aktivním autorem, v posledních letech spolupracuje především s Milošem Štědrněm na muzikálových a hudebních inscenacích v brněnských divadlech (*Nana, Divá Bára, Moc Art aneb Amadeus v Brně*).

RODINA POMPEOVÝCH V PROMĚNÁCH ČASU

Není tajemstvím, že inspirací k napsání hry *Zázrak v černém domě* byl Milanu Uhdemu příběh jeho vlastní rodiny. Motiv pátrání po hluboko zasutém rodinném tajemství se táhne jeho dramatickou tvorbou už dlouhá desetiletí. Po odvysílání jeho rozhlasové prvotiny *Komedie s Lotem*, v níž Anděl zrazuje Lota před emigrací z rozvrácené země, přišel autorovi dopis od jednoho z posluchačů. Z něj se Uhde dozvěděl, že prý kdysi jeden anděl zachránil za nacistické okupace jeho matku před koncentračním táborem. Po domluvě s jejími rodiči se u soudu prohlásil za pravého otce a mladá židovka tak nebyla deportována spolu se zbytkem příbuzenstva. S šokujícím zjištěním se Uhde vyrovnával mimo jiné ve svých dalších dramatických dílech. Rozhlasová hra *Velice tiché Ave* z roku 1981 je spíše intimním filozofickým a morálním zamyšlením nad osudy rodiny Terebových, nápadně se podobající jeho nejbližším. *Zázrak v černém domě* už je plnokrevným dramatem, kterému vedle zmíněných autobiografických prvků nechybí svěbytný názor na dnešní svět, reflektující společenskou pasivitu, zahleděnost do minulosti či neochotu k řešení problémů. Jako bonus nabízí černý humor a takřka detektivní pátrání. Hra zcela po zásluze získala Cenu Alfreda Radoka za nejlepší původní českou hru, uvedenou v sezóně 2006/2007.

TŘI OTÁZKY PRO MILANA UHDEHO

Zázrak v černém domě jste rozepsal v roce 1989, po převratu jste se k dokončení dostal až po více než dvanácti letech. Nakolik se finální verze vzdálila od vašich původních představ a přibily naopak během let některé nové, aktuální motivy?

Hra se původně jmenovala *Společná procházka. Rodina se na ni smluvila, ale pak se pohádala a nikam se nešlo. Postupně se příběh soustředil na jedinou rodinnou schůzku, přibyl motiv zázraku a otcova nezdařeného sebevražedného pokusu, ale charaktery postav se neměnily. Autor jim jen postupně víc a víc rozuměl.*

Hra je v podtitulu označena jako komedie o dvou dílech. V čem spatřujete její komediálnost?

Směšné podle mě je, jak postavy uhýbají před pojmenováním společné situace a společného problému a jak do jejich úhybných pokusů vstupuje banalita. Ale tragická rodinná historie brání divákům, aby se bez zábran smáli.

Považujete Zázrak v černém domě za závěrečnou kapitolu umělecké reflexe osudů vaší rodiny nebo se k tématu chcete ještě v budoucnu vracet? Je podle vás něco zásadního nedořečeno?

Myslím, že hra řekla vše, co autor o svých lidech věděl. Lec-cos neví dodnes a už se to nedozví. Snažil se vymýšlet, ale nic nového ho nenapadá. K tématu se zkrátka nevrátí. Někteří členové rodiny jsou tomu rádi, protože si hru zbytečně spojují s nekonečně vzdálenou a pro mě už jen sotva zřetelnou předlohou.

ZÁZRAK V ČERNÉM DOMĚ DOSUD UVEDLO

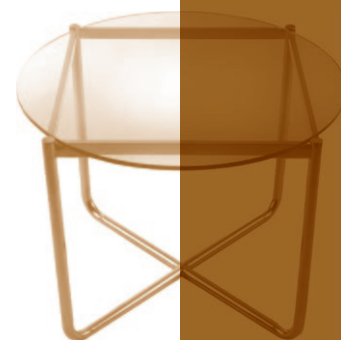
2007 Divadlo Na Zábradlí, Praha (režie Juraj Nvota, hráli Jiří Ornest, Marie Spurná, Igor Chmela a další)

Divadlo F. X. Šaldy Liberec (režie Petr Palouš)

2008 Moravské divadlo Olomouc (v autorově režii)

2016 Divadlo Husa na Provázku, Brno (scénické čtení v režii Břetislava Rychlíka)

2018 Národní divadlo Brno (opět režie Břetislav Rychlík)

FUNKCIONALISMUS

je architektonický sloh, který lze zařadit do obecného pojmu moderní architektura. Ve 20. a 30. letech byl funkcionalismus vedoucím architektonickým slohem i v Československu a svými realizacemi v meziválečném období přiřadil československou architekturu k evropskému vrcholu.

Koncept funkcionalismu lze shrnout jednou větou: „*Forma následuje funkci*“. Pro funkcionalistickou architekturu jsou typické účelové budovy jednoduchých tvarů. Používají se v ní převážně nové materiály (např. šamotové cihly, železo nebo beton). Architektura, jak tvrdí **Adolf Loos**, jeden z předních představitelů funkcionalismu v českých zemích, nepatří mezi umění, což ale neznamená, že nemá splňovat estetické ideály. Obdobně **Le Corbusier** představil funkcionalismus ve svém díle jako novou formu, která se dokázala oprostit od okázalosti a kultu strojené estetiky přetrvávající ještě počátkem 20. let 20. století. Formy považované za přeplácánost a zbytečnou komplikovanost byly nahrazeny geometrickou čistotou tvarů. Obdobně jako Adolf Loos označil ornament za zločin, Le Corbusier říká: „*Dekorace je smyslné a primitivní povahy, stejně jako barva, a hodí se toliko pro nižší třídy, sedláky a divochy.*“

Charakteristickým rysem funkcionalistických staveb se stala železobetonová skeletová konstrukce a volný půdorys. Kromě jednotlivých moderně řešených veřejných a obytných staveb, vznikla v letech 1932–1936 v Praze 6 - Dejvicích Osada Baba, řešená předními českými architekty s přispěním nizozemského architekta Marta Stama. Dále to byla kolonie Nový dům v Brně nebo město Zlín.

O významu meziválečné funkcionalistické architektury v Československu svědčí účast proslulých architektů: Adolfa Loose (Müllerova vila), Ludwiga Mies van der Roeho (Vila Tugendhat), Le Corbusiera (Zlín) nebo Marta Stama (Paličkova vila).

Kromě Československa vznikly pozoruhodné funkcionalistické stavby i v dalších zemích (Německo, Nizozemsko, Francie, Belgie, Dánsko).

MOTTO

„Z příběhů o zázracích zpravidla vysvítá, že vypravěč čerpal z doslechu. Zato já jsem byl při tom. Stalo se to na schodech do synagogy. K rabinovi se vrhá žena s mrtvým dítětem v náručí: ‚Udělej zázrak, učitelí. Vzkřís ho.‘“

Zázračný rabin zvedá oči k nebesům a pronáší kouzelná slova. Všichni kolem strnou v nesmírném napětí.“

„A co dítě? Ožilo?“

„Neožilo.“

„Takže to nebyl zázrak.“

„Pochopitelně. Ale byl jsem při tom.“

Stará anekdota

Inspicience | Nancy Šebková
Návoděda | Květa Pospíšilová
Světla | Dominik Kalina
Zvuk | Radek Šnajdr
Garde | Alena Vávrová
Vlášenky | Jana Chroustová
Rekvizity | Jiří Navrátil

Zřizovatelem Západočeského divadla je město Cheb.
Inscenace vznikla za finanční podpory ministerstva kultury ČR a Karlovarského kraje.

Ředitel ZDCH | Jan Svoboda
Umělecký šéf ZDCH | Zdeněk Bartoš

Program vydalo Západočeské divadlo v Chebu
Program připravila | Martina Pokorná
Grafická úprava | Jan Krčál
Foto | Michal Mráka

Autorská práva v České republice zastupuje Aura-Pont s. r. o., Veslařský ostrov 62, 147 00 Praha 4.
Pořizování zvukové a/nebo zvukové-obrazové nahrávky představení je přísně zakázáno.

Informace a prodej vstupenek
v obchodním oddělení divadla, tel. 354 432 522.
Rezervace on-line na www.divadlocheb.cz

Cena programu 20 Kč

